

Република Српска
ОПШТИНА ФОЧА
**ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДУ И
ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ**

ИНФОРМАЦИЈА
О СТАЊУ У ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНЕ И ДЈЕЧИЈЕ ЗАШТИТЕ НА ПОДРУЧЈУ
ОПШТИНЕ ФОЧА

Фоча, јули 2021.год

Обрађивач:
Одјељење за привреду и друштвене дјелатности
у сарадњи са ЈУ Центар за социјални рад Фоча

Предлагач:
Начелник општине

У В О Д

Социјална заштита обухвата мјере које имају за циљ заштиту *социјално рањивих група* становништва, односно *усмјеравање ка побољшању социјалног статуса* грађана.

У времену Корона-19 вируса изазови пред ЈУ Центар за социјални рад Фоча су били очигледни - дошло је до повећаног броја захтјева за једнократну новчану помоћ, драстичног раста броја миграната и насиља, уз од раније присутну велику незапосленост, дисфункцију породице, социјално раслојавање, довело до додатног оптерећења стручних радника.

Уз велике напоре запослених, добру организацију рада и добру сарадњу са оснивачем као и другим сарадницима, ЈУ Центар за социјални рад Фоча је у првих шест мјесеци ове године, без обзира на све проблеме и препреке, постигао значајне резултате, који су видљиви у свим областима социјалне заштите у раду на превенцији и спречавању негативних друштвених појава (малољетничка делинквенција, насиље у породици), заштити брака и породице, као и у свим областима дјеловања.

Посебан проблем у раду Центра представљају категорије које по Закону о социјалној заштити не могу остварити право ни на један облик социјалне заштите. То су прије свега незапослена, радно способна лица, која се налазе на евиденцији Завода за запошљавање, запослена лица али без материјалних примања, пензионери са најнижом пензијом, обољели из ових категорија којима су потребна стална средства за лијечење и др.

На основу захтјева и непосредних сазнања од корисника о животном стандарду, сиромаштву и незапослености који су константни задњих година, морамо упозорити да су потребе значајно веће и да превазилазе постојеће могућности које Центар може да пружи. Како би се изашло у сусрет новим захтјевима и задовољавању нових потреба неопходно је редефинисати циљеве и предмет социјалне заштите, а у складу са тим и кориснике, права, носиоце, садржај и методе рада.

ЗАКОН О СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ

Социјална заштита у Републици Српској се обезбјеђује у складу са одредбама Закона о социјалној заштити („Службени гласник Републике Српске“ број: 37/12, 90/16, 94/19) и подзаконским актима донесеним од стране Министра здравља и социјалне заштите. Поред права утврђених Законом о социјалној заштити, јединица локалне самоуправе својом одлуком, у складу са потребама становништва, може утврдити и друга права и услуге, услове и критеријуме за њихово остваривање. Општина Фоча је донијела Одлуку о проширеном праву из социјалне заштите

(„Службени гласник Општине Фоча“, број: 1/16) којом је утврђено право на помоћ за задовољавање повећаних хигијенских потреба.

Права у социјалној заштити по Закону су:

- новчана помоћ,
- додатак за помоћ и његу другог лица,
- лична инвалиднина ,
- подршка у изједначавању могућности дјецe и омладине са сметњама у развоју,
- смјештај у установу
- збрињавање у хранитељску породицу,
- помоћ и њега у кући,
- дневно збрињавање,
- једнократна новчана помоћ и
- савјетовање.

ПУНОЉЕТНИ КОРИСНИЦИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Стара лица без породичног старања

Старење становништва је постао доминантан процес и главна карактеристика демографских кретања савременог свијета. Заштита старих лица у систему социјалне заштите Републике Српске дефинисана је Законом о социјалној заштити, гдје су постављени критеријуми за одређивање корисника , врсте права коју исти могу остварити , услуга итд.

Старо лице као корисник права и услуга социјалног рада Законом је дефинисано као лице које има више од 65 година живота, а које због трајних промјена у психосоцијалном и здравственом стању не може задовољити своје основне животне потребе .

Према Закону о социјалној заштити стара лица могу остварити: право на редовну новчану помоћ, право на додатак за помоћ и његу другог лица, личну инвалиднину , помоћ у кући, смјештај у установу социјалне заштите, једнократну новчану помоћ, здравствено осигурање и услуге социјалног рада.

За испуњавање услова за остваривање права законом су таксативно побројани услови који се морају испунити да би лице могло да постане корисник права.

Новчана помоћ

Новчана помоћ је право које остварује појединац неспособан за рад, који нема властитих прихода или чији су укупни приходи за издржавање испод нивоа новчане помоћи утврђене овим законом, који нема вишак стамбеног простора, који нема

другу имовину из чије се вриједности могу осигурати средства за издржавање, који нема сроднике који имају обавезу да га издржавају у складу са Породичним законом или ако ти сродници због инвалидности и друге објективне спријечености нису у могућности и способни да га издржавају и извршавају обавезу издржавања.

На дан 30.06.2021. године, на евиденцији Центра је било 56 корисника новчане помоћи. Од почетка године је покренуто два поступка за признавање права на редовну новчану помоћ, која су у поступку рјешавања.

Право на туђу његу и помоћ

Јесте право које није везано за имовниски цензус. Право на додатак за помоћ и његу другог лица има лице старије од три године којем је због тјелских, менталних, чулних поремећаја, изражених промјена у здравственом стању неопходна стална помоћ и њега другог лица, под условом да ово право не може остварити по другом основу и не користи право на смјештај у установу социјалне заштите, а може бити признато трајно или привремено.

Ово право се признаје искључиво на основу Налаза и мишљења Првостепене стручне комисије која врше оцјену способности и функционалности лица, а могу га остварити лица која су потпуно или дјелимично зависна од помоћи и њега другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба.

За разлику од права на новчану помоћ, на остваривање права на овај вид заштите не утичу приходи домаћинства корисника нити могућност сродника за издржавање, тако да су половина корисника додатка за помоћ и његу другог лица уживаоци пензије.

Висина додатка за помоћ и његу другог лица обрачунава се у проценту од основице и она износи:

а) 20% од основице за лице које цјелодневно и у потпуности зависи од другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба и које није у могућности да уз употребу било којих помагала само задовољи те потребе – 191,20КМ и

б) 10% од основице за лице којем је неопходна дјелимична помоћ другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба – 95,60КМ.

У буџету Републике обезбјеђују средства за суфинансирање права на додатак за помоћ и његу другог лица у износу од 50% од износа признатог права.

На дан 30.06.2021. године, на евиденцији Центра је било **714 корисника** додатка за помоћ и његу другог лица (*I категорија 298 и II категорија 416*). Од укупног броја корисника, 33 су малољетни корисници. Од почетка године покренуто је 123, од чега је 81 предмета ријешено, а у 2 поступка због смрти подносиоца захтјева закључком је обустављен поступак.

Ово право је више намјењено лицима са инвалидитетом , мада у корисничкој популацији значајан је удио старих лица.

- **Право на личну инвалиднину**

Инвалидно лице дефинише се као особа која значајно или потпуно нема способност вида, слуха, локомоторних радњи или има интелектуалну инсуфицијенцију. Те неспособности суштински онемогућавају инвалидне особе у развијању социјалне комуникације што значајно утиче на њихову партиципацију у многим сегментима живота. Због тога им Центар пружа помоћ у виду материјалних давања како би им обезбиједили неопходну подршку и помоћ других лица у свакодневним активностима.

Највећи број ових корисника су корисници права на додатак за помоћ и његу другог лица.

Крајем 2019. године лична инвалиднина је уврштена у Закон о социјалној заштити као основно право из социјалне заштите, тако да је од 2020.године поменуто право регулисано корисницима у складу са Законом.

Право на личну инвалиднину остварују лица:

- а) која су зависна од помоћи и његе другог лица приликом задовољавања основних животних потреба и којима је оштећење, односно обољење настало у развојном периоду, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од 70% до 100%,
- б) са оштећењем слуха, којима је оштећење, односно обољење настало у развојном периоду, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од најмање 70%,
- в) са оштећењем уrogenиталног система, која се налазе у терминалној фази затајења оба бубрега и која имају потребу за хроничном хемодијализом и перитонеалном дијализом, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од 100%,
- г) обољела од ријетке болести, којима је оштећење, односно обољење настало у развојном периоду, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од најмање 70%.

Личну инвалиднину не могу остварити лица која остварују примања по основу инвалидитета стеченог у рату, као и лица која остварују право на смјештај у установу социјалне заштите и право на збрињавање у хранитељску породицу или која су смјештена у другу установу на терет буџетских средстава.

Висина личне инвалиднине стечене остваривањем права на личну инвалиднину обрачунава се у проценту од просјечне плате након опорезивања остварене у Републици у претходној години и износи:

- а) 15% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 100%,
- б) 13% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 90%,
- в) 11% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 80%,
- г) 9% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 70%.

Износ за личну инвалиднину износи од 86.04 КМ до 143.40 КМ мјесечно, у зависности од утврђеног степена тјелесног оштећења.

У току 2021. године је било 14 нових захтјева за признавање права на личну инвалиднину, која су позитивно рјешена. Број пунољетних корисника личне инвалиднине је 72, док малољетних корисника је 15.

Разлика у односу на претходни период је што Комисија за процјену потреба и усмјеравање дјецe и омладине са сметњама у развоју врши утврђивање степена тјелесног оштећења (Правилник о поступку утврђивања висине тјелесног оштећења“ Службени гласник РС „бр. 14/20) , док за пунољетна лица надлежан је Фонд ПИО.

Право на помоћ у кући

Право на помоћ у кући обезбјеђује се старим и изнемоглим, хронично обољелим и другим лицима која нису у стању да се сама старају о себи. Наша установа обезбјеђује помоћ у кући за 11 лица. Предност овог права јесте што се услуга пружа у амбијенту који је познат кориснику, односно у њиховој стамбеној јединици .

Помоћ и његу може да пружа установа социјалне заштите, као што је случај Центра гдје се ангажују појединци који ће обављати уговором назначене радње, али такође могу и удружења грађана , вјерске организације и сл.

Смјештај у установу

Као лица која су често жртве злоупотреба и насиља, ЈУ ЦСР Фоча посебну пажњу поклања старијој популацији наших грађана .

То се односи на признавање права за лица која су без породичног старања , која немају властитих средстава за сношење трошкова смјештаја у установу социјалне заштите или, ако их имају, та средства нису довољна.

Почетком ове године једно лице је смјештено на период од 5 мјесеци у Дом за стара лица у Калиновику, са личним учешћем корисника у трошковима смјештаја.

Законом о социјалној заштити , чланом 62. став 3. обавезује на учешће у трошковима смјештаја и збрињавања корисник (нпр. пензијом), а што потврђује да нема властите приходе довољне за самостално сношење цјелокупних трошкова.

Водећи се најбољим интересом корисника, приликом сваког смјештаја исцрпљује све Законом расположиве облике заштите, те се на смјештај као на крајњу услугу одлучује кад су исцрпљене све друге могућности . Такође, донесена рјешења говоре да центар приликом смјештаја, наравно кад постоје могућност, укључује корисника на учешће у трошковима .

За малољетна лица:

- дјеца до 6 година 680,00 КМ
- дјеца старија од 6 година 680,00 КМ
- дјеца ометена у психичком и физичком развоју .. 725,00 КМ

За пунољетна лица:

- која су потпуно зависна од помоћи другог лица... 725,00 КМ
- која су самостална (психички очувана лица)..... .. 680,00 КМ

Након периода опсервације, те препоруке љекара једно лице под старатељством смјестио због психичких тегоба у Установу за хроничну психијатрију Модрича, са личним учешћем именованог.

На смјештају у установама социјалне заштите тренутно се налази 29 лица (малољетна и пунољетна лица ометена у психофизичком развоју, стара лица без породичног старања, дјеца без родитељског старања као и дјеца ометена породичним приликама).

Свакодневни рад са корисницима, анализа структуре корисника, јасно указује да потреба за смјештајем превазилази могућности Центра за смјештај, те чињеница да постоји списак чекања на смјештај је довољан показатељ озбиљности стања.

Здравствено осигурање корисника

Здравствено осигурање могу остварити корисници социјалне заштите под условом да то право не могу остварити по другом основу. Закључно са 30.06.2021. г. , здравствено осигурање је остваривало 37 лица, за које се родовно уплаћују доприноси. Ово право углавном је везано за кориснике права на редовну новчану поноћ, који су углавном старија лица.

Лица са друштвено негативним понашањем

Лицем са друштвено негативним понашањем сматра се лице које се одаје беспосличарењу, скитњи, просјачењу, коцкању, проституцији, алкохолизму и уживању опојних дрога.

У складу са Законом о извршењу кривичних санкција РС, Центар је, у претходном периоду, вршио надзор над једним лицем, којем је одлуком КПЗ гдје изражава затворску казну , одобрен условни отпуст.

Лица којима је због посебних околности потребна социјална заштита

Лицем коме је због посебних околности потребна социјална заштита сматра се лице које се нађе у стању социјалне потребе због ратних страдања, немогућности запошљавања, претрпљене елементарне непогоде, миграције, репатријације, смрти једног или више чланова породице, дужег лијечења у здравственој установи, као и лице отпуштено са издржавања казне. Захтјеве за овај вид помоћи разматра стручни тим Центра заједно са руководиоцем. У првих шест мјесеци ове године, поднесено је 40 захтјева за једнократну новчану помоћ, од чега су *само 2 захтјева одбијена као неоснована*. Захтјеви су се углавном односили на набавку основних животних намирница, лијечење и набавку лијекова, трошкове сахране и др.

МАЛОЉЕТНИ КОРИСНИЦИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Дјеца без родитељског старања

Због грубог занемаривања и напуштања дјеце од стране оба родитеља, поднешена је кривична пријава Окружном тужилаштву у Требињу, а Основном суду у Фочи поднесен приједлог за одузимање родитељског права, те је истима од стране поменутог суда право и одузето. Дјеца су рјешењем стављени под стрателство и смјештени у породицу сродника. Због смрти мајке, једно дијете је стављено је под старатељство, о коме бригу воде ближи сродници.

Континуирано се сарађује и размјењују информације са стручном службом Дома за дјецу „Рада Врањешевих“ у Бања Луци и СОС дјечијег села у Сарајеву, у циљу што боље социјализације дјеце, која се у наведеној установи налази на смјештају.

Малољетници са сметњама у психичком и физичком развоју

Дјеца и омладина са сметњама у психичком и физичком развоју сврставају се у најосјетљивију категорију становништва.

У првом полугодишту одржане су 3 комисије и извршена је процјена за 22 лица.

Већина процјењене дјеце сврстана је у категорију лица са тјелесним оштећењем и хроничним обољењима.

По завршетку поступка разврставања сва дјеца се упућују на поступак за остваривање права из области дјечије заштите, у току којег им се признаје право на увећани дјечији додатак, независно од реда рођења и прихода породице.

Скупштина Општине Фоча је на 24. редовној сједници дана 17.04.2015. године, донијела Одлуку о проширеном праву из социјалне заштите. Овом одлуком утврђује се право на помоћ за задовољавање повећаних хигијенских потреба за дјецу и омладину до навршене 26 године живота са тешкоћама у развоју,(поптуно непокретна лица;лица која немају могућност укључивања у васпитно-образовни процес и код којих је неспособност наступила прије 15-те године). На евиденцији Центра тренутно се налази 3 корисника овог проширеног права, која су претходно прошла процјену од стране Првостепене стручне комисије.

Дјеца чији је развој ометен породичним приликама

Поремећени породични односи, незапосленост, лоша материјална ситуација, присуство различитих поремећаја и обољења доводи до слабљења основних функција породице и немогућности родитеља да обезбиједи неопходне услове за нормалан психо-физички развој дјеце.

Из наведених разлога 4 дјеце налази се на смјештају у установи социјалне заштите гдје им је обезбјеђено збрињавање, васпитање и образовање јер се још нису стекли услови њиховог повратка у породицу.

Битно је напоменути да се Центар прије одлуке о издвајању и смјештају, труди да исцрпи све друге могућности, како би дијете остало унутар уже или шире породице. Нажалост, у већини случајева сродници не желе да се прихвате наведених обавеза и поред одређене новчане накнаде.

Малољетна васпитно занемарена и васпитно запуштена лица

Васпитно запуштени малољетник је лице које својим понашањем у већој мјери нарушава опште прихваћене норме и врши прекршаје или кривична дјела.

У првих шест мјесеци 2021. године према малољетним лицима, починиоцима кривичних дјела и прекршаја вођено је 7 поступака код Основног суда у Фочи, а на приједлог Центра, изрекао је 6 васпитних мјера, и то: Судски укор, док је један поступак у току.

Најчешћа кривична дјела и прекршаји који су били заступљени у наведеном периоду су прекршаји из области саобраћаја, нарушавање, угрожавање сигурности.

ПОРОДИЧНО ПРАВНА ЗАШТИТА

Породичним законом уређени су односи између брачних супружника, родитеља и дјеце, усвојоца и усвојеника, стараоца и штићеника и односи између сродника у брачној, ванбрачној или усвојеничкој породици. Проблем насиља у породици дефинисан је као, посебан друштвени проблем прије неколико година па се Центар, између осталог, бави и том проблематиком.

Мирење брачних супружника и повјера малољетне дјеце

У првој половини године у Центру је поднесено 8 приједлога за покретање поступка мирења супружника. Центар је учествовао, као помоћни орган суда у 7 поступака повјере малодобне дјеце .

Поред тога Центар је вршио надзор и посредовао у поступцима контактирања у више случајева који су евидентирани током претходних година. У току ове године покренута су четири поступка уређивања личних односа, гдје су у два предмета донесени закључци због одустанка и један ради рјешавања претходног правног питања , а један поступак је у току .

У односу на исти период протекле године, број захтјева за мирење је повећан.

Старатељство

У току 2021 . године, ради заштите права и интереса за 4 лица постављен је *стараоц* за посебне случајеве, углавном у сврху регулисања личних документа, наслеђивања породичне пензије и сл. правних послова. Морамо истаћи добру сарадњу са установама: Фонд ПИО-пословница Фоча и Медицина рада при ЈЗУ Дом здравља Фоча, гдје се примјењујући мултисекторски приступ регулисала права из области пензиско-инвалидске заштите. Радници Центра у великом броју предмета били стараоци за посебан поступак и покретали поступке испред других органа за своје штићенике.

Почетком године покретнутасу по службеној дужности три предмета постављања сталног стараоца.

Додаци о којима се стара ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту

Према подацима ЈУ Јавни фонд за дјечију заштиту РС, преглед исплата дјечије заштите за првих 6 мјесеци 2021.год. је како слиједи:

- дјечији додатак 129.653,10КМ /за 185 корисника
- матерински додатак 176.175,00КМ за 72 корисника
- рефундација плате за породиље 259.197,00КМ за 39 породиља
- помоћ за опрему за треће дијете 13.000,00КМ за 52 дјетета

Укупно за првих 6 мјесеци 2021.године исплаћено посредством Фонда за дјечију заштиту **584.865,21КМ.**

У овај износ нису урачунати додаци које исплаћује општина Фоча из буџета, а за 3. дијете општина је у првом полугодишту 2021.год. исплатила укупно 6.000,00КМ, а породиљама без запослења укупно 10.000,00КМ

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДУ И ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ